

OLER KIAK

AMSTERDAMEKO ORHOITZAREN BAT

*“Là, tout n'est qu'ordre et beauté,
Luxe, calme et volupté.”*

(Baudelaire, L'invitation au voyage)

Atzerri hontan nola ez laite
Ene gogoia enoa?
Nepenthes orde z beharrik ba dut
Jaunen garagar-arnoa:
Jasan ahala hurrupaturik
Paristik hurrun ba noa.

Lanhoak oro mozkor horailak
Barreaturik ni baithan,
Barneko soaz berriz dakusat
Sekul' ahantzi ez zaitan
Amstel-ondoko hiri maitea,
Zeinen lillura derraitan.

Amsterdameko kaletan gaindi
Berriz narama orhoitzak,
Etxe naraok ikhusten ditut,
Botz ixilaren egoitzak;
Betha litzake arima batek,
Han, bere aihoko bakoitzak.

Itsas-ontziek, lur-bil orori
Eman ondoren inguru,
Zekarten portu Ipharrekorat
Sorthaldearen leinhuru;
Urbidetako ura, ordea,
Berde zen eta ekhuru.

Baldin parketan ba zen atsegin
Hainbat loreren artean,
Lantegi eta bulegotarat
Jende ariok joaitean
Zuten antz zintzo ta zentzatu,
Kalvindarrena zatean...

Kalvinismurik othe zen aldiz
Nengienean paseiu
“Karrika bero” hersietarik,
Ostatu eta bar theiu
Hêtan maitharzun ez-ohituek
Ba zutelarik entseiu...?

Utzirik gibel eme bero ta
Gizon mozkorren multzoak,
Nindabilano parketan, hurran
Haur goiz-loratu gozoak,
Ene zentzuak oi! ez ziraden
Kalvindar eta zintzoak...

Lore heietan, Bessie, gaur zutzaz
Bertzetik orhoit duta nik?
Ez... zu bakharrrik, irriño batez
Ene altzoan etzanik,
Blue-jean gorritan gorputxo bera
Pereku-gose jadanik.

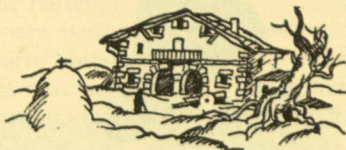
Nahiz guztia solhas bat izan
Garagar-arnoz sorthua,
Zure orhoitzak daut populkatzen
Gaur Pariseko mortua,
Amets duela nire bihotzak
Amsterdameko portua.

Zuri eskerrak, Amsterdam, (edo
Jainko-edari honari),
Esperantza bat bihotz-ondoan
Athea joka zait ari:
Erdiz jostaka, benetan erdiz,
Bainan eztiki kantari!

Esperantza bat oraino denik
Ur berdearen kolore
Edo haur-eme baten soaren...
Ukhan dezala ondore
Nik baratzetan, behin, harzara
Biltzeko zenbait goiz-lore...!

Ipharraldeko Amsterdam hori,
Zor derauzkizut eskerrak,
Utzi dautazun amets-ondoko
Esperantza so ederrak
Dauzkidalakotz are zohartzen
Gaur Pariseko bazterrak.

Jon MIRANDE eta AYPHASSORHO'ko
Parisen, 1959-garreneko Jorrailan.

JAUNAREN GAUZEN AURREAN

Jaunaren gauzen aurrean,
lur gorrian belauniko,
su artutako anpor zar bat lez
igar baiña bero nago.

Gorputz au nekez auldata,
gorputz au anpor zar bat lez ;
baiña Jorrailgo garrak artu nau
arima txingar egñiez.

Eguzkia ta goi urdin,
tulipan eta klabelin,
Zeru ta lurrak kantu ta irakin,
bizitza eze ta gordin.

Jainko, betiko betia,
Jainko zar eta barria ;
zeuk bizten dozu zeru lur eta
anpor igarren mamia.

Zeuri agur ta zantzoa,
zeuri txalo ta bertsoa,
Jorraillagaitik, bizitzagaitik,
begiokaitik, Jainkoa.

A. BIKTORIANO GANDIAGA.
(Arantzazu-ko praillea)

ARKAITZ GANEKO ELORRI

Arkaitz ganeko elorri,
bustirik gabe urte bi.
Adar garratzak zeru gorrira
ez lora bat, eta ez orri.

Beti ioakon goizalde
iruntzik ixuri gabe;
odeiak agor, aizea legor,
eguzkia kiskaltzaille.

Lorrez igartzen mamíña,
arropuzturik azala.
Noizik bein *arrák* egiten eban
naigabe taupak lertuta.

Aritz, pago... odolditan;
bera arkaitzean jaio zan.
Íñork ez eutson begiratuten
zeru ta lur zabaletan.

Txoriak kabi egiten
oraindik jarraitzen eben.
Bere adarto kiskaletara
egorik etzan etorten.

Abaro billaka ardiak
buru-makurrik jarriak.

Anpor ondotik urrun joaten
ikusten zitun guztiak.

Ez eukan danez bustirik
malko bat ixurtzekorik.
Legortzen ioian, bigurtzen ioian
egarri-ebaiz beterik.

Goiko Jabea igaro zan
oian-bidetik orduan.
Ikusi eban elorri latza
arrakala-min barruan.

Ixilla eta bakarra,
Aize beroan su-garra,
Nork daki ordu gori aietan
zeruan gertatu zana?

Gaba etorri zanean
itargia bularrean,
iruntzen-Ama eban ikusi
elorriaren ganean.

A. BIKTORIANO GANDIAGA.
(Arantzazu-ko praillea)

BIZKAITARRA

Iretargi barriak
Eztauko argirik
Ez gauberdiko
Eguski otzak
Berorik
Ezta egongo
Bizkai maitea
Iños penadu
Bagarik

Alan diragutsue
Gabriel Arestik.

I

Iñaki de Irigoien
Mutiko pijua
Bernaje adoretzu
Batetik sortua
Euskal jantza bikañen
Maitale sutsua
Abertzale zintzoa
Euskaldun prestua.

2

Bilbo onetako euskalduntasun
Zikotxaren señalea
Zeuek zarie arrokartean
Agertu dan arborea
Eu baño beste mutiko batek
Etxok zapaldu kalea
Nondik dabillan sorterrirantza
Gaurko tabernazalea.

3

Irigoien txikerra
Iñaki laguna
Ire pentsamentuan
Bajagok zentzuna
Espelikaduten ñoak
Preguntau doana
Zergaitik gura barik
Nasan euskalduna.

4

Aspalditikan dok ezagutu
Nire pentsamentu gatxa
Mobidu barik txirrinka pean
Katigu naukan ekatxa
Area peko sustar sakonok
Egin nabena aretxa
Makera lodi ta zikiñeri
Emon deutsena pagatxa.

5

Kantadu gura deuat
Amabi bertsotan
Zek bultzatu ninduan
Olango bidean
Aldapa latzagorik
Etxagok mendian
Mendi altuagorik
Etxagok munduan.

6

Baso onetatik ikusten joat
 Ballerako arboladia
 Errekaldean karrankan doan
 Errota zoragarria
 Arrokapecan txoriak legez
 Kantetan dauan erria
 Baña alan bere eztok egiten
 Biotzean inbidia.

7

Danak legez ibiltzen
 Or asi nintzoan
 Lelengo olgantzak ederrak
 Ortze egin noazan
 Zelango poz-ikarak
 Etorten jatazan
 Orain igoten dodan
 Eremu baltzean.

8

Jesukristoren Lege Santuak
 Danok agindu gajozak
 Bere neurrian pentsaduteko
 Esaten ditugun gauzak
 Osterantzean fede barikan
 Debekatuta gagozak
 Beste biderik ezegijagok
 Ementxe gizonarentzat.

9

Kumatik etareaz
 Gure ama maiteak
 Kantaduten jeuskuzan
 Kanta dotoreak
Belengo portalean
Dagoz pastoreak
Bedeinkatuten dituz
Jesus Erregeak.

10

Kaperuzita ta Pulgartzito
Jaz esposadu zirean
Ta Jesusiko Nazareteko
Bientzako testigu zan
Bizar Azula alarguntzeko
Gustiz temoso egoan
Edur Zuritxuk printzipeari
Bizarretik tiratu eutsan.

11

Bertso polit oneikaz
 Txikitango urteak
 Alaituten jeuskuzan
 Gure ama maiteak
Sinbad ta Aladiñori
Birjiña santeak
Zabalduten deutsiez
Zeruko ateak.

12

Kadera biak zoru ganean
 Ipiñi nebazanean
 Eskola-maixu erronkosoak
 Elexarako bidean
 Illada luze batzuk egiñaz
 Danok eroan gajozan
 Mataderura doiazan artxo
 Errukarien moduan.

13

Desagertu zoazan
 Iru txarritxuak
 Peterpan Guendi eta
 Zaspi nanotxuak
 Kandeletako kean
 Jegozan altuak
 Santu baten eskuan
 Olgetan bajuak.

Ikusi noan gizon argal bat
 Krutze batetik josia
 Zeflagaitikan mundu gustia
 Gaur dagoan erosia
 Aren oñetan andra triste bat
 Maria dolorosea
 Biak arteztu egingo ebenak
 Gizonaren malezia.

Enoazan ezautu
 Areik arpegiak
 Illunpean itsurik
 Neunkazan begiak
 Ipuñetan zoazan
 Bai maitagarriak
 Baña elexa barruan
 Txit bildugarriak.

Ume denporan gauza zantarrik
 Begiak etxok ikusten
 Neska mutiko eder gustiak
 Izen polita jeukien
 Iñok munduan erru bapere
 Etxok egundo arkituten
 Zantarkeria etxajoakun
 Begietan agertuten.

Elexatikan urten ezkeru
 Bilboko kale artera
 Gauza gustiak jeukien beste
 Kolore zuri bat eta
 Zelan anditu giñean arin
 Danak mutil eta neska
 Itano itzirik aurrerantzean
 Egingo joagu zuka.

Nik ezpadot ikusten
 Ta banas itsua
 Begirik ezpadaukat
 Ezta nire errua
 Zelan jat etorriko
 Barrura damua
 Ezpadot ezaututen
 Nire pekatua?

Jangoiko ona eida justua
 Artezidadea bera
 Amodio utsa miserikordia
 Maitasunezko platera
 Onegaitikan bajatu eizan
 Aragiz gizon artera
 Ta egun danetan eukaristian
 Gizona legez bete da.

Baña alan bere niri
 Fedea kenduaz
 Betiko kondentzen
 Izango da kapaz
 Onegaitik kontuak
 Artuten badeustaz
 Ezeinau orniduko
 Goiko gloriagaz.

Esango deusat, *Danak dakigu*
Sententzia bat emoten
Kontuak artun gura deusdaz
Inpermuratu baño len
Zelan enozun ipiñi beste
Bide zelaiago baten
Nire arima legoke orain
Zure oñetan ondoen.

Zeuzaraz Jangoikoa
Ni gizon pobrea
Zeuzaraz egillea
Ni kreaturea
Zeuzaraz artezena
Ni kulpa bagea.

Zergaitikan ukatu
Deustazu bakea?

Gerra luzea eroran neban
 Nengoanean bizirik
 Gauza latzgarri ta illunen kontra
 Konprenitzeko zergaitik
 Zarean altu zarean fuerte
 Ta bear bada orregaitik
 Apenas egon eida munduan
 Neu baño gestoagorik.

Bera bada justua
 Enau kondenauko
 Ta kondenetan banau
 Ezta Jangodiko
 Zerurik inpernurik
 Eztot ikusiko
 Gizonaren semea
 Da nire testigo.

Fede onegaz bizi nas orain
 Geldituteko bakean
 Mundu onetan ezin balegi
 Izan daitela bestean
 Nire gorputza nire arima
 Sartuko dira ezerean
 Eta orduan enas izango
 Ezer ilten nasanean.

Sabin Berasaluze
 Iñaki Irigoien
 Melitxu Basurtuko
 Aiengizko Balen
 Robles Arangiz aitzak
 Bego Mendiguren
 Aita Berriatua
 Eta Txomin Peillen.

Bilbo ganean bere tronuan
 Dagoan Birjiñeari
 Prantziskanoen Arantzazuko
 Jesukristoren Amari
 Euskalduntzea gordetan dauan
 Migel Arkanjeluari
 Eta Loiolan bein jaiotakun
 Aita San Iñaziori.

Mesedez eiezue
 Neugaitik erregue
 Galdu neban fedea
 Dakidan biurtu
 Bein bere banozue
 Zeuek estimadu
 Ezta izango nekoso
 Neugaitik eskatu.

Nire bizitza modu onetan
 Orain badaukat jarria
 Ta bardin bada nire arima
 Gaxoa ain errukaria
 Eta apurtu bajata alantxe
 Lenen lenengo ofarria
 Ze demoniño geratzen jata
 Ezpada jaioterria?

Eztot besterik gura
 Tellatu bat baño
 Eta onen barruan
 Mai bat idazteko
 Andra maitagarri bat
 Niri laguntzeko
 Beste gauza gustiak
 Deabruentzako.

Baña egun baten deitzen badeuste
 Erria defendietan
 Prest arkituko nabe ni beti
 Euskerearen aldean
 Armarik eztot artun egingo
 Egundo nire eskuetan
 Nire plumea nire izerdia
 Eskeintzen deusat benetan.

Oneik bertso garratzok
 Julioko zortzian
 Gabrielelek Iñakiri
 Kantadu eutsazan
 Motzak direalako
 Aspertu giñean
 Zerbeza bat edaten
 Tabernara joan.

G. ARESTI.

